

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 174/2020-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Stanislavom Hutňanom, Kominárska 2, 4, Bratislava, vo veci namietaného porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 169/2013, postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sži 1/2016 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžik 5/2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Právo [REDACTED], [REDACTED], na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 169/2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sži 1/2016 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 169/2013 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré mu s ú p o v i n n é zaplatiť Krajský súd v Bratislave v sume 1 000 € (slovom tisíc eur) a Najvyšší súd Slovenskej republiky v sume 500 € (slovom päťsto eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 640,65 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatpäť centov), ktorú s ú p o v i n n é zaplatiť spoločne a nerozdielne Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Stanislava Hutňana, Kominárska 2, 4, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu Krajského súdu v Bratislave a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a s'ťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. marca 2019 doručená ústavná s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 S 169/2013 (ďalej aj „napadnutý postup krajského súdu“ alebo „napadnuté konanie“), postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sž 1/2016 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sž 5/2019.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že krajským súdom bolo na základe žaloby podanej sťažovateľom vedené pod sp. zn. 6 S 169/2013 konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „žalovaný“) č. k. 31563/2013-23-II z 29. apríla 2013, ako aj jemu predchádzajúceho rozhodnutia prvostupňového správneho orgánu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. k. 220/2013-34-I z 26. marca 2013.

2.1 V priebehu napadnutého konania na krajskom súde sťažovateľ podal krajskému súdu 20. februára 2015 návrh na prerušenie napadnutého konania.

2.2 Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 S 169/2013 z 20. novembra 2015 (ďalej aj „prvý rozsudok krajského súdu“) žalobu sťažovateľa zamietol a zároveň žiadosti sťažovateľa o prerušenie napadnutého konania a postúpenie návrhu ústavnému súdu na zaujatie stanoviska nevyhovel.

3. Sťažovateľ proti prvému rozsudku krajského súdu podal 20. januára 2016 odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 2 Sž 1/2016 z 28. marca 2018 tak, že odvolanie sťažovateľa v časti, v ktorej krajský súd nevyhovel žiadosti sťažovateľa o prerušenie konania a postúpenie návrhu ústavnému súdu, odmietol. Pokiaľ ide o odvolaním napadnutý výrok prvého rozsudku krajského súdu, ktorým krajský súd zamietol žalobu sťažovateľa ako žalobcu, najvyšší súd svojím uznesením prvý rozsudok krajského súdu v tejto časti zrušil z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti pre nedostatočné odôvodnenie a vec krajskému súdu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Krajský súd po tom, ako najvyšší súd zrušil jeho prvý rozsudok vo výroku, ktorým zamietol žalobu sťažovateľa, opätovne vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 6 S 169/2013 zo 7. marca 2019 (ďalej aj „druhý rozsudok krajského súdu“) tak, že rozhodnutie žalovaného č. k. 31563/2013-23-II z 29. apríla 2013, ako aj rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. k. 220/2013-34-I z 26. marca 2013 zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

4.1 Proti druhému rozsudku krajského súdu žalovaný podal kasačnú sťažnosť. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Sž 5/2019 z 18. decembra 2019 kasačnú sťažnosť žalovaného zamietol.

5. V súčasnosti sa spis nachádza na krajskom súde na účely rozhodnutia o výške náhrady trov napadnutého konania vedeného na krajskom súde, ako aj kasačného konania vedeného na najvyššom súde.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že konanie, ktoré inicioval žalobou doručenou krajskému súde 2. júla 2013, trvá ako celok neprimerane dlho, a to napriek tomu, že vec nie je ani právne a ani fakticky zložitá. V súvislosti s uvedeným v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje potrebu posúdiť existenciu zbytočných prietáhov a komplexne posúdiť celkovú dĺžku konania pred všetkými súdmi a v tomto smere poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ako aj na judikatúru ústavného súdu.

7. Podľa názoru sťažovateľa postupom krajského súdu v napadnutom konaní a najvyššieho súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Sži 1/2016 a sp. zn. 2 Sžik 5/2019 spočívajúcim v nečinnosti a neefektívnej činnosti týchto súdov dochádzalo k porušovaniu jeho práva na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa vzhľadom na neprimerane dlhé konanie podnetom z 27. apríla 2018 obrátil na verejnú ochrankyňu práv, ktorá v upovedomení o výsledku vybavenia podnetu č. 2931/2018/VOP zo 7. januára 2019 konštatovala porušenie jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to v napadnutom postupe krajského súdu, ako aj v napadnutom postupe najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sži 1/2016.

9. Podľa sťažovateľa ústavný súd má právomoc rozhodnúť o jeho ústavnej sťažnosti, a to aj napriek tomu, že nepodal sťažnosť na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá v zmysle judikatúry ESLP nie je účinným právnym prostriedkom nápravy.

10. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], sa vyhovuje.“

Základné právo [REDACTED], [REDACTED], na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod spis. zn.: 6S/169/2013, postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod spis. zn.: 2Sži/1/2016 a postupom Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod spis. zn.: 2Sžik/5/2019, porušené bolo.

Krajskému súdu v Bratislave prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 6S/169/2013, konať v primeranej lehote.

[REDACTED], [REDACTED], priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 2.250,- EUR (slovom dvetisíc dvestopäťdesiat eur), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

[REDACTED], [REDACTED], priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 1.900,- EUR (slovom tisíc deväťsto eur), ktoré mu je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

[REDACTED], [REDACTED], sa priznávajú trovy konania/právneho zastúpenia vo výške 346,26 EUR, ktoré sú Krajský súd v Bratislave a Najvyšší súd Slovenskej republiky povinní sťažovateľovi vyplatiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľa, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

11. Sťažovateľ svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia celkovo v sume 4 150 € v zásadnom odôvodňuje tým, že v dôsledku neprimerane dlhého konania pred krajským súdom a najvyšším súdom dochádza u neho „k pocitom bezmocnosti, ako aj dlhotrvajúcim pocitom márnosti z nespravodlivosti a z nemožnosti včasného a účinného uplatnenia svojich práv v súdnom konaní, ako aj k strate viery v spravodlivosť a strate dôvery v základné princípy každého právneho štátu, akými sú napr. princíp právnej istoty.“. Za relevantné považuje tiež to, že od žalovaného sa domáha verejne dostupných informácií a napriek tomu, že „má právo na prístup k informáciám v zákonnej lehote do ôsmich pracovných dní, ani po šiestich rokoch od podania žiadosti o sprístupnenie informácie (20.03.2013) nedisponuje požadovanými dostupnými informáciami a náprava tohto stavu je... v nedohľadne...“.

12. K výpočtu výšky primeraného finančného zadost'učinenia poukazuje s'ťažovateľ v ústavnej s'ťažnosti na stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky, ako aj na spôsob vyčíslenia nemajetkovej ujmy uvedený v rozhodnutí ESLP Apicella proti Taliansku z 10. novembra 2004. Tieto metódy výpočtu stanovujú určitú peňažnú sumu ako zadost'učinenie za každý rok trvania súdneho konania a primerane aj peňažnú sumu za mesiac trvania súdneho konania, prípadne aj zníženie tejto sumy v prvých dvoch rokoch konania, keď ešte nemožno dĺžku konania považovať za neprimeranú. Uvedené východiská následne s'ťažovateľ aplikuje vo svojej veci. S'ťažovateľ tiež v ústavnej s'ťažnosti odkazuje na príslušnú judikatúru ústavného súdu a ESLP túkajúcu sa výšky primeraného finančného zadost'učinenia.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie odporcov k ústavnej s'ťažnosti a replika s'ťažovateľa

13. Ústavný súd ústavnú s'ťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 174/2020-15 z 13. mája 2020 ju podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

14. Po predchádzajúcej výzve ústavného súdu sa k ústavnej s'ťažnosti písomne vyjadrila zákonná sudkyňa najvyššieho súdu (predsedníčka senátu 2 S) prípisom sp. zn. KP 3/2020 z 10. júna 2020, v ktorom zhrnula procesný postup krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach, pričom zdôraznila, „že odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 6S/169/2013-104 zo dňa 20. novembra 2015, ktorým krajský súd zamietol žalobu s'ťažovateľa, bolo najvyššiemu súdu predložené na odvolacie konanie dňa 04. marca 2016. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2Sži/1/2016 vydaným dňa 28. marca 2018 bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec bola krajskému súdu vrátená na ďalšie konanie.“. Ďalej uviedla, že kasačná s'ťažnosť proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 S 169/2013 zo 7. marca 2019 „bola najvyššiemu súdu na konanie o nej predložená dňa 18. júla 2019 s pridelenou spisovou značkou 2Sžik/5/2019 a vec bola pridelená JUDr.

Benczovej ako sudcovi spravodajcovi. Dňa 18. decembra 2019 vydal najvyšší súd rozsudok vo veci sp. zn. 2Sžik/5/2019, ktorým kasačnú sťažnosť žalovaného správneho orgánu zamietol. Krajskému súdu bol súdny spis spolu s rozhodnutím kasačného súdu vrátený dňa 08. januára 2020.“. V závere skonštatovala, že v konaní vedenom pred najvyšším súdom pod sp. zn. 2 SŽi 1/2016 „bolo vo veci rozhodované vzhľadom na vysoký počet skôr napadnutých vecí v závislosti od dátumu predloženia na rozhodnutie najvyššiemu súdu“ a v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžik 5/2019 „bolo vo veci zo strany najvyššieho súdu konané a v primeranej lehote rozhodnuté, a preto nie je možné tvrdiť, že najvyšší súd bol v predmetnej veci nečinný.“.

15. Po predchádzajúcej výzve ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti písomne vyjadril aj predseda krajského súdu prípisom sp. zn. 1 SprV 284/2020 z 12. júna 2020, v ktorom zhrnul procesný postup krajského súdu v napadnutom konaní.

16. Vyjadrenie zákonnej sudkyne najvyššieho súdu a vyjadrenie predsedu krajského súdu ústavný súd zaslal na prípadné zaujatie stanoviska sťažovateľovi. K predmetným vyjadreniam sa sťažovateľ písomne vyjadril v podaní z 9. júla 2020.

16.1 Vo vzťahu k vyjadreniu predsedu krajského súdu sťažovateľ vo svojom vyjadrení z 9. júla 2020 zdôraznil, že „Predseda KS BA vo Vyjadrení odkazuje na vyjadrenie predsedu senátu KS BA zo dňa 11.06.2020, pričom však netvrdí, že v právnej veci sťažovateľa išlo o vec skutkovo či právne zložitú, ani netvrdí, že na dĺžke konania sa podieľal sťažovateľ, a preto sťažovateľ navrhuje, aby z týchto nesporných tvrdení (medzi sťažovateľom a KS BA) Ústavný súd SR vychádzal vo svojom rozhodnutí“.

16.2 Vo vzťahu k vyjadreniu zákonnej sudkyne najvyššieho súdu sťažovateľ v zásadnom uviedol, že „pokiaľ ide o (izolovane chápané) konanie Najvyššieho súdu SR so spis. zn.: 2SŽi/1/2016, tak je sťažovateľ názoru, že trvalo neprimerane dlho, pričom Najvyššieho súdu SR bol v tomto období aj nečinný. Najvyšší súd SR rozhodoval o odvolaní viac ako 2 roky aj napriek tomu, že súd nevykonával nové alebo opakované dokazovanie a nešlo o skutkovo alebo právne zložitú vec, čo ani Najvyšší súd SR nenamieta“. Ďalej uviedol, že „konanie Najvyššieho súdu SR so spis. zn.: 2Sžik/5/2019, by izolovane, bez súvisu s inými čiastkovými konaniami v tejto veci, teoreticky nemuselo vykazovať známky

neprimeranej dĺžky, avšak v zmysle judikatúry ESLP je nevyhnutné pozerat' na všetky konania týkajúce sa jednej veci ako celok a spolu so všetkými konaniami týkajúcej sa jednej a tej istej veci. Ak bolo neprimerané dlhé konanie pred NS SR so spis. zn.: 2Sži/1/2016, potom nadväzujúce konanie so spis. zn.: 2Sžik/5/2019 len celkovú neprimeranú dĺžku konania pred NS SR ešte zvyrazňuje.“.

17. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení z 10. júna 2020 a krajský súd vo svojom vyjadrení z 12. júna 2020 oznámili ústavnému súdu, že súhlasia s upustením od ústneho pojednávania pred ústavným súdom. Súhlasné stanovisko s upustením od ústneho pojednávania pred ústavným súdom sťažovateľ ústavnému súdu oznámil vo svojom písomnom vyjadrení z 9. júla 2020.

18. Na podklade uvedeného ústavný súd so súhlasom najvyššieho súdu, krajského súdu a sťažovateľa podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia procesných úkonov v napadnutom konaní

19. V záujme objektívneho posúdenia skutočností uvádzaných sťažovateľom v ústavnej sťažnosti si ústavný súd od krajského súdu a najvyššieho súdu vyžiadal súdny spis vedený v napadnutých konaniach a z vyžiadaného spisového materiálu zistil nasledujúci priebeh napadnutých konaní:

- 2. júla 2013 – krajskému súdu bola doručená žaloba,
- 8. júla 2013 – krajský súd vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe a predloženie súvisiacich administratívnych spisov,
- 8. júla 2013 – krajský súd vyzval sťažovateľa, ako aj žalovaného, či súhlasia s prejednaním veci bez nariadenia pojednávania,

- 14. augusta 2013 – krajskému súdu bolo doručené vyjadrenie žalovaného spolu so spismi; zároveň žalovaný navrhol spojenie vecí vedených na krajskom súde (ktoré spolu podľa názoru žalovaného súviseli) na spoločné konanie,

- 8. augusta 2014 – krajskému súdu bolo doručené oznámenie o zmene právneho zastúpenia sťažovateľa,

- 20. februára 2015 – sťažovateľ podal návrh na prerušenie konania na účely podania návrhu (krajským súdom) ústavnému súdu na zaujatie stanoviska o súlade právnych predpisov,

- 29. mája 2015 – sťažovateľ doplnil návrh na prerušenie konania,

- 24. augusta 2015 – krajský súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu,

- 18. septembra 2015 – bol zaplatený súdny poplatok za žalobu,

- 8. októbra 2015 – krajský súd nariadil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 20. november 2015,

- 13. októbra 2015 – okresný súd zaslal sťažovateľovi vyjadrenie žalovaného k žalobe,

- 16. októbra 2015 – sťažovateľ doplnil návrh na prerušenie konania a žiadal, aby krajský súd o ňom rozhodol,

- 6. novembra 2015 – krajskému súdu bolo doručené podanie sťažovateľa,

- 20. novembra 2015 – krajský súd rozhodol vo veci rozsudkom (návrhu na prerušenie konania nevyhovelo, žalobu zamietol, účastníkom náhradu trov konania nepriznal),

- 19. januára 2016 – sťažovateľ podal odvolanie a opätovne podal návrh na prerušenie konania,

- 20. januára 2016 – krajský súd zaslal odvolanie žalovanému na vyjadrenie a vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie,

- 2. marca 2016 – spis bol odoslaný najvyššiemu súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní (spis doručený najvyššiemu súdu 4. marca 2016),

- 28. marca 2018 – najvyšší súd uznesením návrh sťažovateľa na prerušenie konania odmietol a zároveň zrušil rozsudok krajského súdu z 20. novembra 2015 a vec vrátil krajskému súdu (dôvodom zrušenia je nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatočné

odôvodnenie, krajský súd sa nezaoberal námietkami sťažovateľa a ani judikatúrou predostretou v napadnutom konaní sťažovateľom),

- 30. apríla 2018 – spis bol vrátený krajskému súdu,
- 4. mája 2018 – krajský súd doručoval rozhodnutie odvolacieho súdu účastníkom,
- 18. júna 2018 – bol určený termín verejného vyhlásenia rozsudku na 27. september 2018,

- 13. septembra 2018 – krajskému súdu bolo doručené vyjadrenie sťažovateľa, ktorý žiadal o zrušenie termínu vyhlásenia rozhodnutia a o nariadenie termínu pojednávania (dôvod – nové dôkazy, ktoré žiadal vykonať),

- 18. septembra 2018 – krajský súd zaslal žalovanému podanie sťažovateľa z 12. septembra 2018 na vyjadrenie,

- 21. septembra 2018 – krajský súd zrušil termín verejného vyhlásenia rozsudku a nariadil pojednávanie na 29. november 2018,

- pojednávanie konané 29. novembra 2018 bolo odročené na 7. február 2019,

- pojednávanie konané 7. februára 2019 bolo odročené na 7. marec 2019,

- 27. februára 2019 – krajskému súdu bolo doručené vyjadrenie sťažovateľa,

- 7. marca 2019 – krajský súd rozhodol vo veci rozsudkom (krajský súd zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie, sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %),

- žalovaný podal v zákonnej lehote (6. mája 2019) proti rozsudku krajského súdu zo 7. marca 2019 kasačnú sťažnosť,

- 31. mája 2019 – krajský súd vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril ku kasačnej sťažnosti žalovaného,

- 8. júla 2019 – krajskému súdu bolo doručené vyjadrenie sťažovateľa ku kasačnej sťažnosti,

- 15. júla 2019 – krajský súd zaslal žalovanému na vedomie vyjadrenie sťažovateľa ku kasačnej sťažnosti,

- 18. júla 2019 – spis bol predložený najvyššiemu súdu,

- 18. decembra 2019 – najvyšší súd kasačnú sťažnosť zamietol a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov kasačného konania v celom rozsahu,

- 8. januára 2020 – najvyšší súd zaslal spis krajskému súdu.

20. Ústavný súd konštatuje, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (1. marca 2019, pozn.) napadnuté konanie ako celok trvalo 6 rokov a 4 mesiace a nebolo právoplatne skončené. Ústavný súd zároveň zistil, že ku dňu rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa nebolo právoplatne rozhodnuté o výške trov konania, náhrada ktorých bola sťažovateľovi priznaná druhým rozsudkom krajského súdu.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

21. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

22. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

23. Sťažovateľ sa v posudzovanej veci domáha vyslovenia porušenia svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

24. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti síce nenamieta porušenie základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd však v tomto kontexte konštatuje, že pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru EŠLP k tomuto článku dohovoru a vychádza tiež zo záveru, že v obsahu práv garantovaných v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

25. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

26. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

27. Pri hodnotení toho, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, je potrebné posudzovať dĺžku konania ako celok, nie preskúmať jednotlivé fázy konania (pozri napr. rozsudky ESĽP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, ako aj judikatúru ústavného súdu, napr. I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019).

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 155/2018) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie strán súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho

význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07, I. ÚS 194/2019). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

29. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v systéme správneho súdnictva o preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného vo veci sprístupnenia špecifikovaných informácií tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V prerokúvanej veci nie je prítomný prvok skutkovej alebo právnej zložitosti veci.

30. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd nezistil žiadne také okolnosti, ktoré by signalizovali nedostatočnú aktivitu či súčinnosť zo strany sťažovateľa ako strany sporu v napadnutom konaní, čo vylučuje možnosť konštatovania zodpovednosti sťažovateľa za zistené zbytočné prietahy posudzovaného konania.

31. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup krajského súdu a najvyššieho súdu. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán sporu (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

32. Postup krajského súdu a najvyššieho súdu ako tretie kritérium pri posúdení porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zhodnotil ústavný súd ako postup, ktorý vykazoval zbytočné prietahy vo forme nečinnosti, ako aj neefektívnej aktivity. Vychádzal pritom z obsahu ústavnej sťažnosti a vlastných zistení z vyžiadaných súdnych spisov.

33. Z ústavnej sťažnosti a zo súdneho spisu vyplýva, že žaloba o preskúmanie rozhodnutia žalovaného bola krajskému súdu doručená 2. júla 2013. V čase doručenia

ústavnej sťažnosti ústavnému súdu napadnuté konania trvali šesť rokov a štyri mesiace, čo je vzhľadom na jednoduchý predmet konania už samo osebe ústavne neakceptovateľné. Celková dĺžka napadnutých konaní svedčí o neefektívnom postupe krajského súdu a najvyššieho súdu.

34. V okolnostiach daného prípadu ústavný súd samostatne vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že v jeho postupe sa už v samotnom úvode vyskytlo obdobie dlhodobej nečinnosti v rozsahu 2 rokov, a to v období od augusta 2013 do augusta 2015, počas ktorých krajský súd nevykonal žiaden úkon vedúci k právoplatnému skončeniu veci.

34.1 Ústavný súd musel ako negatívny a neefektívny vyhodnotiť aj dopad rozhodnutia krajského súdu vo veci samej z 20. novembra 2015, ktorým krajský súd zamietol žalobu sťažovateľa. Uvedené rozhodnutie krajského súdu z 20. novembra 2015 bolo zrušené uznesením najvyššieho súdu z 28. marca 2018, pričom dôvod jeho zrušenia spočíval v jeho nepreskúmateľnosti pre nedostatok odôvodnenia. V súvislosti s uvedeným ústavný súd zdôrazňuje, že v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o ochrane základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nemôže súdu prvej inštancie pričítať na vrub zrušenie jeho rozhodnutia a vrátenie veci odvolacím súdom na ďalšie konanie, ak je takýto výrok odvolacieho rozhodnutia iba výsledkom odlišného právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Odlišná situácia však nastáva, ak zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie je dôsledkom vážnych procesných pochybení súdu prvej inštancie, ako tomu bolo aj v danom prípade.

34.2 Ústavný súd ďalej konštatuje, že po tom, ako najvyšší súd zrušil prvý rozsudok krajského súdu z 20. novembra 2015 a vec vrátil krajskému súdu (30. apríla 2018) na nové konanie a rozhodnutie, krajský súd vo veci konal plynulo a bez zbytočných prietahov a následne 7. marca 2019 vo veci rozhodol rozsudkom, ktorým zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného, vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň priznal sťažovateľovi ako žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Ústavný súd však zároveň musí prisvedčiť aj sťažovateľovi, že krajský súd napriek tomu, že 7. marca 2019 rozhodol o nároku sťažovateľa na náhradu trov konania, ku dňu rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti právoplatne nerozhodol o výške trov konania, teda postup krajského súdu

od januára 2020, keď bol krajskému súdu vrátený spis z najvyššieho súdu (kde sa v dôsledku kasačnej sťažnosti podanej žalovaným proti druhému rozsudku krajského súdu nachádzal od 18. júla 2019), je potrebné označiť za postup vyznačujúci sa zbytočnými priet'ahmi v podobe nečinnosti krajského súdu.

35. Vo vzťahu k postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sži 1/2016 ústavný súd uvádza, že najvyšší súd v predmetnej veci rozhodoval o odvolaní sťažovateľa proti rozhodnutiu krajského súdu z 20. novembra 2015 dva roky, čo je potrebné bez ďalšieho považovať za neprimeraný čas.

35.1 Pokiaľ ide o obranu najvyššieho súdu vysokým počtom nevybavených vecí – túto ústavný súd nemôže akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezavazuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak uviedol, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

35.2 K namietanému postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžik 5/2019 ústavný súd uvádza, že dĺžku predmetného konania vedeného na najvyššom súde nepovažuje za neprimeranú, resp. dosahujúcu intenzitu zbytočných priet'ahov. V danom prípade bol najvyššiemu súdu predložený spis na účely rozhodnutia o podanej kasačnej sťažnosti 18. júla 2019, pričom najvyšší súd o nej už 18. decembra 2019, t. j. po 5 mesiacoch, rozhodol a následne 8. januára 2020 vrátil spis krajskému súdu.

VI. Záver

K bodu 1 výrokovej časti nálezu

36. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sži 1/2016 došlo v dôsledku nečinnosti krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj v dôsledku neefektívneho postupu krajského súdu k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu práva s'ťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

K bodu 2 výrokovej časti nálezu

37. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Vzhľadom na to, že napadnuté konanie na krajskom súde nie je ku dňu predbežného prerokovania ústavnej s'ťažnosti právoplatne skončené (krajský súd ku dňu rozhodnutia o ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa nerozhodol o výške trov konania) a ústavný súd dospel k záveru o porušení práva s'ťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu, bolo namieste využiť právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a prikázať krajskému súde, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov.

K bodom 3 a 5 výrokovej časti nálezu

38. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo

alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

39. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

40. Sťažovateľ sa v danom prípade domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 2 250 € od krajského súdu a v sume 1 900 € od najvyššieho súdu z dôvodov uvedených v časti I tohto nálezu.

41. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd rozhodol diferencovane vo vzťahu k obom porušovateľom, a to podľa miery ich účasti na spôsobení prierahov.

42. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci – predovšetkým predmet konania a na to v tomto náleze vymedzenú celkovú dĺžku napadnutého konania (viac ako 7 rokov), ako aj dĺžku zbytočných prierahov spôsobených neefektívnym a nečinným postupom krajského súdu a najvyššieho súdu, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 €, pričom sumu 1 000 € bude povinný uhradiť krajský súd a sumu 500 € bude povinný uhradiť najvyšší súd (bod 3 výroku nálezu).

43. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (v časti o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 650 €, bod 5 výroku nálezu).

44. Ústavný súd zároveň nevyhovel ani návrhu sťažovateľa na vyslovenie porušenia jeho práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžik 5/2019 (bod 5 výroku nálezu), keďže najvyšší súd v uvedenom konaní konal plynulo bez akéhokolvek náznaku zbytočných prietahov, či už vo forme nečinnosti, alebo neefektívnej činnosti.

K bodu 4 výrokovej časti nálezu

45. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

46. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

47. Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním. Sťažovateľ uplatnený nárok na náhradu trov konania pred ústavným súdom vyčíslil na sumu 640,65 €.

48. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2019 v sume 163,33 € a za rok 2020 v sume 177 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2019 v sume 9,80 € a za rok 2020 v sume 10,62 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na náhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) v sume 346,26 € vrátane režijného paušálu ($2 \times 163,33 \text{ €} + 2 \times 9,80 \text{ €}$) a za jeden úkon právnej služby v roku 2020 (vyjadrenie) v sume

187,62 € vrátane režijného paušálu (177 € + 10,62 €), t. j. spolu v sume 533,88 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, vznikol sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania celkovo vo výške 640,65 €. Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

VII.

49. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu